



Ludzie miecza – rycerze

Obowiązki rycerza. W zasobie zawarte są informacje o etosie średniowiecznego rycerza. W zasobie znajduje się ciekawostka dotycząca wagi i rozmiaru miecza oraz oś czasu na której zaznaczono epokę średniowiecza.

Jak był uzbrojony średniowieczny rycerz? W opisie wprowadzającym do zasobu – wyjaśnienie z czego składa się pełna zbroja rycerska i czym charakteryzują się jej poszczególne elementy. W zasobie – film przedstawiający uzbrojenie średniowiecznego rycerza z XII i XIII w., oraz grafika – Rycerz w pełnej zbroi płytowej.

W zasobie zawarte są informacje o cechach i zasadach średniowiecznego rycerza. Treść zasobu może być wykorzystana na j. polskim.

Jak zostać rycerzem. W zasobie znajdują informacje odnoszące się do drogi młodego człowieka do stanu rycerskiego. Zasób składa się z obrazkowej instrukcji nakładania zbroi oraz zdjęcia dwóch rodzajów średniowiecznych hełmów rycerskich.

Opis obyczajów rycerskich epoki średniowiecza. W zasobie zawarte są informacje o symbolicznym znaczeniu miecza pasa i ostróg podczas pasowania na rycerza. Zasób składa się z obrazu Edmunda Blaira Leightona Akolada (Pasowanie na rycerza). Zasoby mogą być wykorzystane na j. polskim i przedmiocie historia sztuki na III etapie edukacyjnym.

W zasobie znajduje się opis turnieju rycerskiego i kolorowa miniatura z epoki średniowiecza przedstawiająca walkę dwóch rycerzy, której przyglądają się damy dworu. W zasobie znajdują się informacje, które można wykorzystać w klasie 5. SP w przedmiotach: j. polski i plastyka.

Zasób zawiera fragment obrazu Jana Matejki "Bitwa pod Grunwaldem" przedstawiający Zawiszę Czarnego. Ciekawostka dotycząca rycerza i jego przydomka. W zasobie znajdują się informacje, które można wykorzystać w klasie 5 SP w przedmiotach: j. polski, plastyka oraz historia sztuki na III etapie edukacyjnym.

Zasób zawiera współczesne fotografie zamków, interaktywną fotografię z opisami najważniejszych elementów i pomieszczeń zamku, średniowieczną ilustrację przedstawiającą oblężenie zamku, polecenia i jedno ćwiczenie. Materiał można wykorzystać w przedmiotach: j. polski i plastyka.

Życie na średniowiecznym zamku. W zasobie znajduje się opis życia codziennego mieszkańców średniowiecznego zamku – rycerza, jego rodziny, służby oraz artystów. Zasób zawiera grafiki/ miniatury z epoki ilustrujące życie codzienne. W zasobie znajdują się informacje, które można wykorzystać w przedmiotach: j. polski, muzyka i plastyka.

Film przedstawiający zamek w Będzinie leżący na Szlaku Orlich Gniazd, na tle współczesnej zabudowy. Obrotowa projekcja filmu pozwala poznać każdą stronę zamku i jego warunki obronne. W zasobie znajdują się informacje, które można wykorzystać w przedmiotach: j. polski, plastyka.

Podsumowanie wiedzy o rycerzach w średniowieczu, zasób składa się z dwóch ćwiczeń, krzyżówki i uzupełnianki. Materiał zasobu umożliwia organizację procesu sprawdzenia wiedzy i umiejętności ucznia z zakresu klasy 4 SP z treści dodatkowych, nieobowiązkowych, do wyboru przez nauczyciela w porozumieniu z uczniem.



Ludzie miecza – rycerze

Bitwa pod Grunwaldem, 2012

Źródło: Артур Орлюнов, licencja: CC BY-SA 3.0.

Obowiązki rycerza

Rycerz był wojownikiem. Często walczył **mieczem**, stąd czasem nazywa się rycerzy ludźmi miecza. Najważniejszym zadaniem rycerza była walka w dobrej sprawie. Musiał więc bronić swojego króla lub księcia, któremu ślubował wierność. W razie zagrożenia kraju rycerze mieli obowiązek stawić się na rozkaz władcy, by stanąć do walki z wrogiem. Za słuszną sprawę uznawano też walkę chrześcijańskich rycerzy z niewiernymi. Od rycerzy wymagano sprawnego posługiwania się bronią i waleczności, ponieważ od ich umiejętności zależał wynik bitwy.

Kiedy to było?



Jak był uzbrojony średniowieczny rycerz?



Film dostępny pod adresem </preview/resource/Rz0zrIoiGLaf3>

Materiał dodatkowy: Uzbrojenie rycerza w XII/XIII wieku

Źródło: a. nn., licencja: CC BY 3.0.

Film przedstawiający zbrojenie rycerza w XII/XIII wieku.

Pełna zbroja płytowa pojawiła się w późnym średniowieczu (XIV–XV wiek). Złożona z metalowych płyt łączonych skórzanymi paskami osłaniała rycerza przed ciosami mieczów, kopii i strzał. Ważyła około 20–30 kg. Na napierśnik wkładano czasem tunikę z wyhaftowanym herbem, czyli rodowym znakiem rycerza. Zbroja płytowa wyszła z użycia pod koniec średniowiecza ze względu na upowszechnienie broni palnej na polach bitew.

Ciekawostka

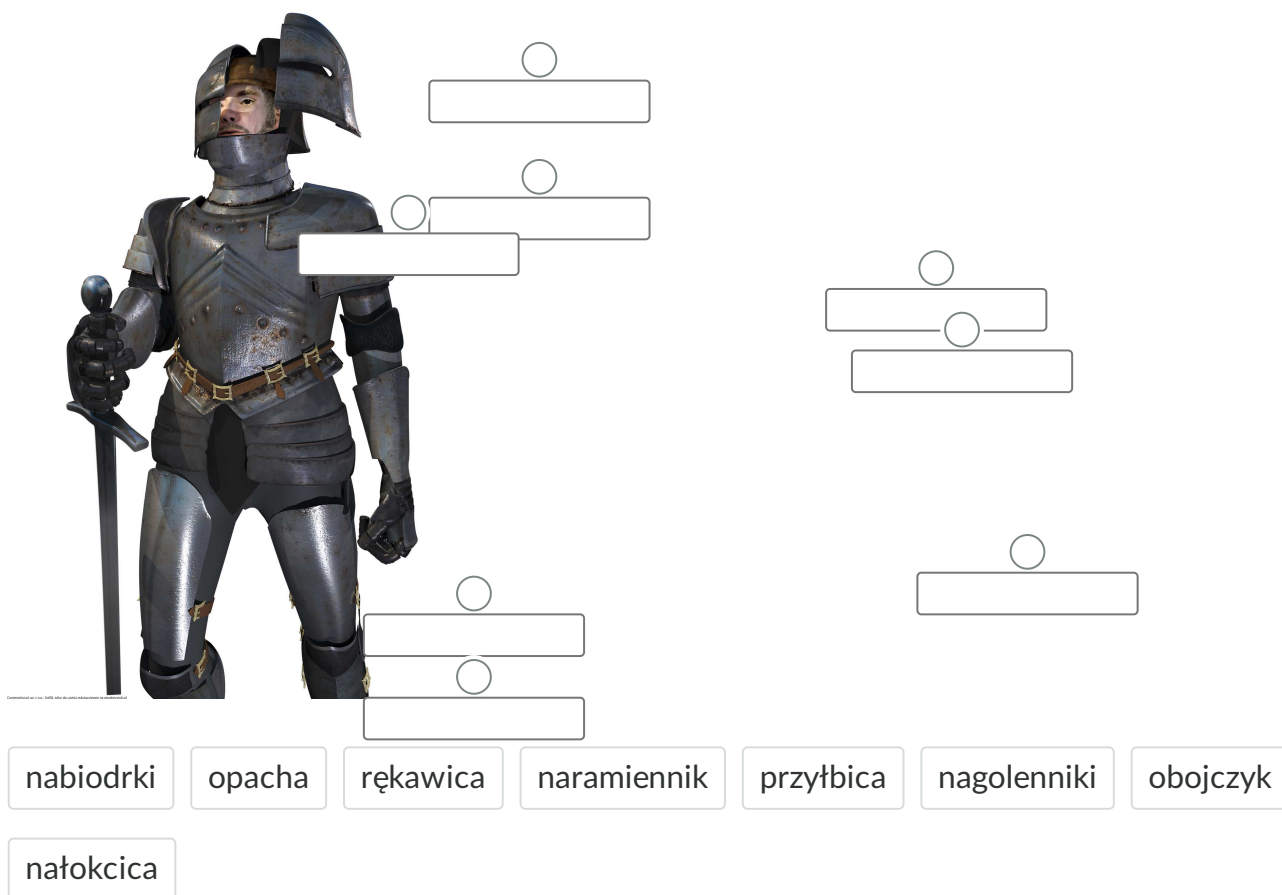
Specjalny typ zbroi stanowiła zbroja turniejowa. Ze względów bezpieczeństwa zawodników wykonywano ją z dużo grubszych płyt. Była zatem bardzo ciężka, mogła ważyć nawet 50–60 kg. Tuż przed turniejem rycerz był wciągany na siodło przy pomocy specjalnego dźwigu, a gdy spadł z konia, nie mógł już samodzielnie powstać.

Elementy zbroi płytowej

Rycerz nosił na głowie **hełm**. Twarz chroniła **zasłona** wyposażona w **wizjer**, dzięki któremu rycerz widział, co dzieje się na polu bitwy. Niektóre hełmy miały ruchomą zasłonę. Taki hełm nazywany był **przyłbicą**. **Obojczyk** osłaniał szyję i podbródek rycerza. Wykonany z ruchomych metalowych płyt **fartuch** chronił jego brzuch. Bark chronił **naramiennik**, ramię – **opacha**, łokieć – **nałokcica**, przedramię – **zarękawie**. Dłoń osłaniała pancerna **rękawica**. Uda rycerza chroniły **nabiodrki**, łydki i piszczele – **nagolenniki**. Stopy osłaniały skórzane lub metalowe **trzewiki**. Nie wszystko można było okryć sztywnymi płytami: dostępu do miejsc pomiędzy nimi strzegła elastyczna **kolczuga**, czyli plecionka z metalowych kółek.

Polecenie 1

Wskaż na rysunku poszczególne elementy zbroi płytowej.



Być idealnym rycerzem – kodeks rycerski

W średniowiecznych opowieściach opisywane były cechy idealnego rycerza i zasady, którymi powinien się kierować. Musiał być odważny, hańbą była ucieczka z pola walki. Zwycięstwo nad bezbronnym i słabym przeciwnikiem nie przynosiło chwały. Wymagano od niego uprzejmości wobec kobiet i – w razie potrzeby – opieki nad nimi. Rycerz powinien być dzielny, wierny swemu panu, bronić wiary chrześcijańskiej, dotrzymywać danego słowa.

Ćwiczenie 1

Spośród podanych niżej cech zaznacz te, którymi powinien charakteryzować się średniowieczny rycerz.

☐ tchórzostwo

☐ męstwo

☐ wiara

☐ wierność

☐ uprzejmość

☐ chciwość

☐ hojność

☐ honor

☐ kłamstwo

☐ niewierność

☐ rozwaga

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Jak zostać rycerzem?

Zanim chłopiec został rycerzem, musiał się wiele nauczyć. Chłopiec z rycerskiego domu już w wieku siedmiu lat był przyjmowany na służbę do rycerza jako **paź**. Uczył się dobrych manier, żeby umieć zachować się przy stole i wobec dam. Pomagał pani domu, opiekował się też końmi, poznawał poezję. Gdy chłopiec ukończył czternaście lat, zostawał **giermkciem**. Od tego momentu towarzyszył rycerzowi na wojnie, pomagał mu nosić broń i zakładać zbroję, którą czyścił i oliwił. Troszczył się też o konia. Giermek uczył się władać bronią, jeździć konno i czasem sam walczył u boku rycerza.

Ubieranie zbroi

Polecenie 2

- Napisz, czy sądzisz, że czynność przedstawiona na poniższych ilustracjach była łatwa do wykonania.
- Wyjaśnij, jakie czynności i w jakiej kolejności musiał wykonać giermek, żeby ubrać rycerza w zbroję.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.



Pod zbroją rycerz nosił płóciennie ubranie

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.



Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl



Najpierw rycerz zakładał nogawice wykonane z plecionki kolczej. Kolczuga składała się z małych metalowych kółeczek, które po połączeniu ze sobą trudno było przebić

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.



Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl



Następnie rycerz zakładał długą koszulę i czepiec, także wykonane z plecionki kolczej. Kolczuga osłaniała całe ciało rycerza

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.



Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl



Następnie rycerz zakładał kolejne elementy zbroi płytowej, które łączono hakami, paskami, śrubami i gwoździami. W ten sposób od stóp do głów zakuty był w stal

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Różne rodzaje średniowiecznych hełmów rycerskich



Hełm garnczkowy

Źródło: Palladinus, licencja: CC BY-SA 2.5.



Przyłbica to hełm z ruchomą zasłoną zwaną psim pyskiem

Źródło: Sandstein, licencja: CC BY 3.0.

Pasowanie na rycerza

Gdy młodzieniec świetnie władał bronią i jeździł konno, a także wykazywał się odwagą i wiernością, mógł zostać **pasowany na rycerza**. W czasie ceremonii pasowania otrzymywał od swego pana **miecz**, **ostrog** i **pas rycerski**. Do uroczystości należało też uderzenie mieczem w ramię pasowanego oraz złożenie przez niego przysięgi, że będzie wiernie służył Bogu i swemu władcy.



Akolada (Pasowanie na rycerza)

Źródło: Edmund Blair Leighton, *Akolada, (Pasowanie na rycerza)*, 1901, olej na płótnie, domena publiczna.

Siła i zręczność – turniej rycerski

Miejsce, gdzie rycerze mogli popisać się sprawnością we władaniu bronią i doskonalić swoje umiejętności, były **turnieje rycerskie**. Organizowali je na swych dworach królowie i książęta. W czasie turnieju odbywał się pojedynek na kopie, czyli długie włócznie przeznaczone do walki konnej. Polegał na tym, że przeciwnicy – jadąc na koniach – ruszali na siebie z wyciągniętą bronią. Wygrywał ten, który wytrącił tarczę z ręki rywalowi lub wysadził go z siodła. Czasem rycerze staczali na oczach widzów niezwykle zacięte walki. Zwycięzcy turnieju otrzymywali nagrody, na przykład zbroję i konia przeciwnika.



Turniej rycerski

Źródło: Kodeks Manesse, około 1320 roku, miniatura., domena publiczna.

Koń – najlepszy przyjaciel rycerza

Średniowieczni rycerze ruszali do bitwy konno. Dosiadali specjalnie w tym celu trenowanych rumaków bojowych. W prowadzeniu konia pomagały przymocowane do buta ostrogi.



Rycerz na koniu

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Polecenie 3

Przeczytaj lub odsłuchaj tekst o roli konia w życiu rycerza, a następnie wykonaj zamieszczone pod tekstem ćwiczenia.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PkB88afFR>

O rycerskiej przygodzie czyta Bartosz Woźny

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., Contentplus.pl sp. z o.o., tylko do użytku edukacyjnego.

Tekst „Tropem rycerskiej przygody” odczytany przez Bartosza Woźnego.

Wojciech Iwańczak

Tropem rycerskiej przygody

Nie można zapomnieć o zupełnie zasadniczej roli, jaką w egzystencji rycerza odgrywał jego czworonożny towarzysz. Ciężkozbrojny jeździec pozbawiony na polu bitwy konia był praktycznie bezradny. Dlatego też koń cieszył się szczególną troską i opieką. [...] Troska o konia rycerskiego podyktowana była w znacznym stopniu jego wielką wartością materialną. Na turniejach rycerskich panował obyczaj, że zawodnik, który zranił kopią konia przeciwnika, [...] musiał zapłacić jego równowartość.

Ćwiczenie 2.1

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Ciężkozbrojny rycerz pozbawiony konia na polu bitwy był bezradny, bo...

☐

nie mógł chodzić w ciężkiej zbroi.

☐

utrata konia oznaczała pewną śmierć z rąk wroga.

☐

było mu smutno.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2.2

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Koń był dla rycerza zwierzęciem bardzo cennym, ponieważ...

- ☐ kosztował dużo pieniędzy.
- ☐ dzięki koniowi rycerz na polu bitwy mógł się łatwo przemieszczać.
- ☐ mógł ciągnąć ciężki wóz.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2.3

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Jeżeli w czasie turnieju ktoś zranił konia przeciwnika, musiał...

- ☐ oddać za niego dwa swoje konie.
- ☐ za niego zapłacić.
- ☐ przeprosić przeciwnika.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Zawisza Czarny

Ciekawostka

Najsławniejszym polskim rycerzem jest Zawisza Czarny z Garbowa. Uczestniczył w wielu wyprawach wojennych i turniejach rycerskich. Wielką sławę przyniosło mu pokonanie w 1415 roku podczas turnieju we Francji rycerza Jana z Aragonii, którego uważano wówczas za najbardziej walecznego rycerza Europy. Zawisza Czarny był ideałem rycerza. Mężnie walczył i zawsze można było na niego liczyć. Jeśli o kimś się mówi, że można na nim polegać jak na Zawiszy, to znaczy, że jest to człowiek, który nigdy nie zawiedzie.



Fragment obrazu „Bitwa pod Grunwaldem”. Tak sobie wyobrażał Zawiszę Czarnego XIX-wieczny malarz Jan Matejko

Źródło: domena publiczna.

Czy kobieta mogła zostać rycerzem?

Ciekawostka

Właściwie wszyscy średniowieczni rycerze to mężczyźni. Dawne zwyczaje nie pozwalały, by kobiety pełniły służbę rycerską. Zdarzały się jednak wyjątki. Przykładem kobiety-rycerza jest Joanna d’Arc [czyt.: dark], która żyła w pierwszej połowie XV w. Stała na czele wojsk francuskich i dzielnie walczyła przeciw Anglikom.



Joanna d'Arc to najstynniejsza w średniowieczu kobieta-rycerz

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Z reguły jednak w świecie średniowiecznego rycerstwa kobiety zostawały damami serca rycerzy, a ci zawsze starali się dbać o dobre imię swych wybranek. Przedmioty, które otrzymywali od swych pań, dodawały rycerzom otuchy w czasie walki. Nosili je na sercu i dbali, by ich nie stracić lub nie uszkodzić.



Z Bogiem! 1900, olej na płótnie

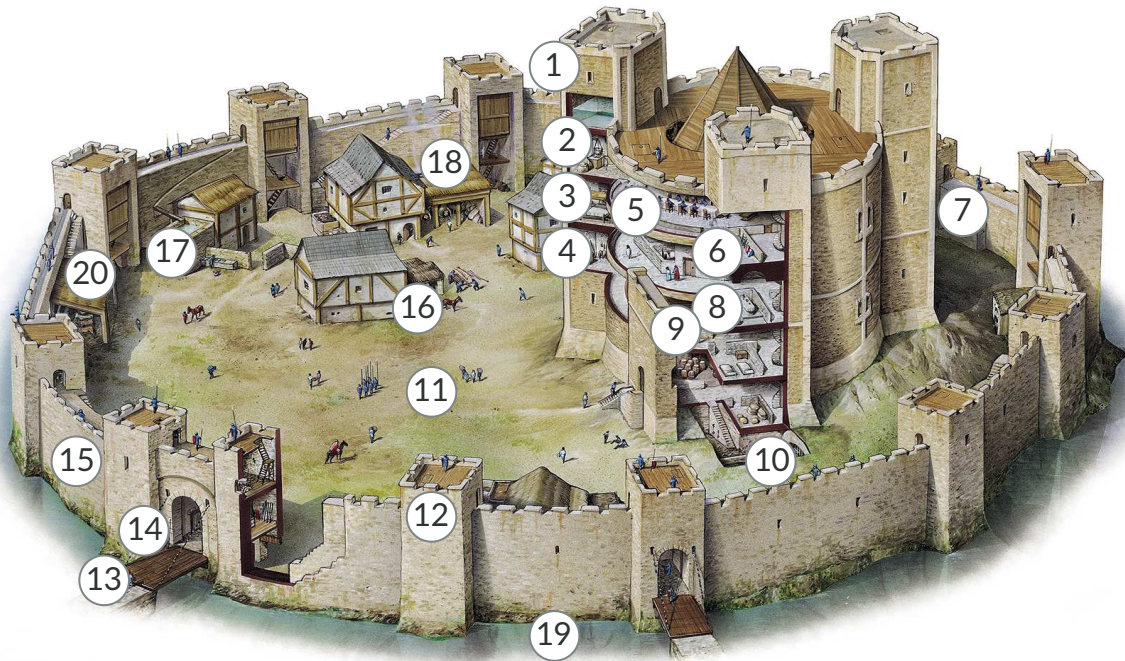
Źródło: Edmund Blair Leighton, domena publiczna.

Gdzie mieszkał rycerz?

Rycerz mieszkał na zamku, czyli w wielkiej, drewnianej lub kamiennej budowli. W czasie zagrożenia zamki zamieniały się w trudne do zdobycia fortece. Wznoszono je w miejscach trudno dostępnych, na przykład na wzgórzach, w zakolach rzek, nad jeziorami, na wyspach. Ich zdobycie utrudniały specjalne umocnienia. Najpierw były to wały z ziemi, drewna i kamieni. Później zastąpiły je mury obronne. Dostęp do niektórych zamków utrudniały wypełnione wodą głębokie fosy i bramy z kratami. Do wnętrza zamku można było wejść zwodzonym mostem, który – w nocy i w razie zagrożenia – podnoszono i wciągano do zamku. W czasie ataku wroga ważną rolę odgrywały wysokie wieże. Można było się w nich schronić i z góry razić atakujących.

Polecenie 4

- Przyjrzyj się ilustracji i wymień obronne elementy zamku. Napisz, co pomagało mieszkańcom zamku przetrwać długie oblężenie.
- Przyjrzyj się murom obronnym zamku i napisz, co to znaczy, że wieże strażnicze lokowano w strategicznych miejscach. Dlaczego?
- Przyjrzyj się wieżom strażniczym i odpowiedz, w jaki sposób strażnicy dostawali się na blanki.



Contentplus.pl sp. z o.o., 50198, tylko do użytku edukacyjnego na epodreczniki.pl

©

1

Wieża zamkowa

W wieży zamkowej, która górowała nad całym dziedzińcem, znajdowały się pomieszczenia mieszkalne i gospodarcze. W czasie oblężenia w niej chronili się mieszkańcy zamku.

2

Kuchnia

Tu kucharze przygotowywali posiłki dla pana zamku i jego rodziny.

3

Sypilnia

Komnaty sypialne pana zamku i jego rodziny.

4

Skarbiec

Przechowywano tu pod kluczem najcenniejsze rzeczy (na przykład złoto, srebro i klejnoty).

5

Jadalnia

Tutaj na co dzień jadał pan zamku i jego rodzina.

6

Zbrojownia

Przechowywano tu broń i zbroje.

7

Latryna

Prymitywna toaleta, z której mogło na raz korzystać kilku mieszkańców zamku.

8

Kaplica

W kaplicy można było się pomodlić. Tu odbywały się też uroczystości religijne.

9

Sala rycerska

Przyjmowano tu gości i organizowano uroczyste ucztę.

10

Lochy

Przetrzymywano tu więźniów.

11

Dziedziniec zamkowy

Na zamkowym dziedzińcu toczyło się życie codzienne. Tutaj też odbywały się turnieje rycerskie.

12

Baszty

Mury obronne były wzmocnione basztami, czyli wieżami strażniczymi, na których pełnili swoją wartę strażnicy. Ich obowiązkiem było obserwowanie okolicy i jak najszybsze powiadomienie mieszkańców zamku o zbliżającym się niebezpieczeństwie. Wieże były lokowane w strategicznych częściach murów. Znajdowały się w nich kwatery mieszkalne dla załogi zamku lub magazyny.

13

Most zwodzony

Do zamku można było wjechać po moście zwodzonym. Za pomocą specjalnych urządzeń most podnoszono wieczorami i w razie zagrożenia. W ten sposób uniemożliwiano wrogom przedostanie się do zamku.

14

Brama wjazdowa

Brama była często zabezpieczona żelazną lub drewnianą kratą, którą w razie potrzeby opuszczano do samej ziemi. W ten sposób można było szybko zablokować wjazd lub wyjazd z zamku, odcinając drogę ucieczki.

15

Mury obronne

Zamek otaczały wysokie mury obronne, u szczytu zakończone blankami (tak zwanymi zębami).

16

Kuźnia

W kuźni można było podkuć konia. Kowale robili też narzędzia z żelaza i je naprawiali.

17

Zbiornik na deszczówkę

Woda deszczowa nadawała się do picia, co było ważne w czasie oblężenia.

18

Piekarnia

W obrębie murów zamkowych znajdowały się warsztaty rzemieślników. Na przykład piekarnia, która zaopatrywała mieszkańców zamku w chleb.

19

Fosa

Zamek często otaczała fosa, czyli rów wypełniony wodą.

20

Stajnia

Z dala od pomieszczeń mieszkalnych znajdowały się stajnie dla koni.

Średniowieczny zamek

Źródło: Learnetic S.A., Contentplus.pl sp. z o.o., Sol90, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Średniowieczne zamki

Polecenie 5

Przyjrzyj się ilustracjom i wskaż elementy obronne zamków. Wyjaśnij, dlaczego trudno się było do nich dostać.



Zamek Eilean Donan w Szkocji

Źródło: Guillaume Piolle, licencja: CC BY 3.0.



Zamek Krak des Chevaliers w Syrii

Źródło: Xvlun, licencja: CC BY-SA 2.5.



Zamek Eltz w Niemczech

Źródło: a. nn., domena publiczna.



Zamek Bodiam w Anglii

Źródło: Dan Davison, Flickr, licencja: CC BY 2.0.



Zamek Foix we Francji

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 6

Przyjrzyj się średniowiecznej ilustracji przedstawiającej oblężenie zamku i rozwiąż zamieszczone poniżej ćwiczenie.



Oblężenie zamku. XV wiek.

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z powyższą ilustracją przedstawiającą oblężenie zamku i zaznacz prawidłową odpowiedź na pytanie. W jaki sposób atakujący próbują zdobyć warownię?

- ☐ rzucają kamieniami
- ☐ strzelają z łuków
- ☐ strzelają z armat
- ☐ atakują konno
- ☐ wdrapują się po drabinach na mury

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Z niektórych średniowiecznych budowli zachowały się jedynie ruiny. Dotyczy to usytuowanego na wzgórzu zamku w Mirowie, w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej.



Zamek w Mirowie

Źródło: Przykuta, licencja: CC BY-SA 3.0.

Życie na średniowiecznym zamku

Zamki stanowiły wygodne mieszkania dla właścicieli i ich rodzin. Ich posiadacze na ogół byli zamożni i sprawowali ważne urzędy w państwie. Chcieli, by okazałe budowle odzwierciedlały ich bogactwo i pozycję. W zamkach mieszkała też liczna służba. Z okazji różnych świąt i uroczystości wydawano ucztę, na które zapraszano znajomych. Mieszkańcy zamku z niecierpliwością oczekiwali przybycia wędrownych śpiewaków. Śpiewane przez nich pieśni często odnosiły się do aktualnych wydarzeń. Dzięki nim nowiny docierały do najbardziej odległych zakątków kraju. Muzykowano też, umilając sobie czas i przygrywając do tańca. Stoły zazwyczaj ustawiano w podkowę, by wszyscy mogli widzieć się nawzajem i podziwiać występy artystów: akrobatów, śpiewaków, zonglerów.



Grajek przygrywa damom do tańca

Źródło: Kodeks Manesse, *Okolo 1320 roku, miniatura, domena publiczna.*



Rycerz i dama grający w szachy

Źródło: Kodeks Manesse, *Okolo 1320 roku, miniatura, domena publiczna.*



Biesiada przedstawiona na Tkaninie z Bayeaux

Źródło: a. nn., *Okolo 1070 roku, domena publiczna.*

Z wizytą na średniowiecznym zamku



Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PkB88afFR>

Materiał dodatkowy: Zamek w Będzinie

Źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji, licencja: CC BY-SA 4.0.



Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PkB88afFR>

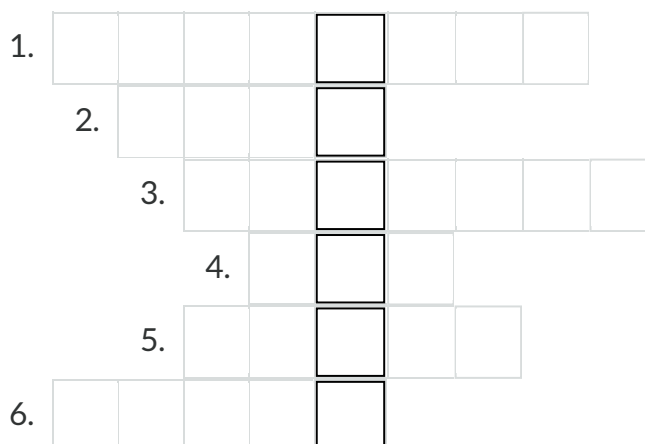
Materiał dodatkowy: elementy zamku w Będzinie

Źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji, licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Ćwiczenie 4

Uzupełnij diagram i odczytaj hasło.



1. Pancierz z metalowych kółeczek.
2. Znak rodowy rycerza.
3. Zawody sportowe, w których brali udział rycerze.
4. Na nim rycerz ruszał do boju.
5. Wyruszali na nią rycerze, by walczyć z wrogiem.
6. Rodzaj włóczni, należącej do rycerskiego ekwipunku

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Uzupełnij zdania podanymi niżej słowami lub wyrażeniami.

Rycerze zajmowali się głównie . Występowali w obronie i ojczyzny. Wyróżniali się strojem i . Doskonalili i sprawdzali swoje umiejętności podczas . Rycerze wraz z rodzinami mieszkali na , które wznoszono w trudno dostępnych miejscach, otaczano obronnymi i .

fosą

murami

zamkach

władcy

walką

uzbrojeniem

turniejów rycerskich

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenia

1. Opisz uzbrojenie rycerza.
2. Wymień cechy średniowiecznego rycerza. Wyjaśnij, dlaczego niektóre z nich należy pielęgnować również obecnie.
3. Powiedz, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem.
4. Opowiedz, jak wyglądał zamek średniowieczny. Opisz jego elementy obronne.